

HUIJA

ANNUKKA JOKIPII & NADIA PAAVOLA

RIEN

SUOMI

DOCENDO

HUIJA-

ANNUKKA JOKIPII & NADIA PAAVOLA

RIEN

SUOMI

DOCENDO

Rehellisen kansan petolliset kasvot

Copyright © Annukka Jokipii, Nadia Paavola ja Docendo 2023
Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Teokseen liittyvään tutkimukseen on
saatu tukea Liikesivistysrahastolta.

Kansi: Jyri Alanne / Viestintä Kreivi
Taitto: Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale

ISBN 978-952-382-661-8

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

Alkusanat.....	9
----------------	---

OSA I: YKSILO

Miltä petos tuntuu?	15
Jussi: Elämä pelissä.....	18
Vähintään 86 000 euron petos	20
”Syytän itseäni”	22
Huijaribuumin aika	24
Satu: ”Tiesin olevani oikeassa, ja silti epäilin mielenterveyttäni”	27
Mitä ihmettä täällä tapahtuu?.....	28
Entä jos olenkin hullu?	30
Mainehaitta vai yksilön häpeä	33
Kirkkain silmin: Miksi uskomme huijaukseen	38
Pyramidin huipulla tuulee	39
Risto Hentunen: WinCapita oli seikkailu	44
Korttitalo romahtaa.....	46
Tekijän lähipiirissä	47
Oman tiensä kulkija.....	49
Hyvän huijarin resepti	51
Näistä on vilppiveijarit tehty	57

Ihan tavallisia työpaikkoja.....	58
Kuin koira veräjältä	67
Miksi johto ei puutu asiaan?.....	70
Ei armoa vasikoille.....	75
Väärintekijän profiili	81
Varoitusmerkit eli red flags	85
Omatunto täytyy vaientaa.....	92
Moraalinen intuitio ja päätöksenteko	97
Syyllisyyden tunteiden käsittely	100
Oppia petoksen poluilta.....	105
Jos jokin näyttää liian hyvältä ollakseen totta, se on luultavasti huijausta.....	109
Mistä apua petoksen uhrille?.....	111

OSA II: YHTEISÖ

Sadat miljoonat vain jäävuoren huippu.....	115
Talousrikostutkinnan eteneminen.....	120
Esimerkkejä rikostuomioista.....	123
Rikos voi johtaa konkurssiin.....	128
Poikkeusoloissa valvonta pettää.....	131
Kun pomo huijaa.....	134
Leipää ja nepotismia	136
Mika: ”Joko olet mukana tai lähdet”	139
Tarkastuksiin varauduttiin	142
Epätäydellisiä ihmisiä.....	144
Yhteisillä varoilla	146
Järjestelmällistä ja kansainvälistä toimintaa.....	152
VTV – valvojat lööpeissä	155
Laki suojaa whistlebloweria.....	159
Paljon ilmoituksia on hyvä asia.....	165
Ilmaisia lounaita ei ole	167

Vaikenemisen muuria murtamassa	172
Cargotecin miljoonahuijaus	175
Miten kiinni jäämiseen reagoidaan?.....	180
Tarkastajan ohjeita väärinkäytöksen havainneelle	182
Onni täällä vaihtelee.....	185
Ammattilaisten varoitusmerkit.....	190
Monenlaisia väärinkäytöstutkijoita.....	194
Yksityisetsivä paljastaa.....	196
Miten väärinkäytöksiä voi ehkäistä?.....	201
Linnaa tai potkut.....	203
Asennemuutos.....	204
Kolmen puolustuslinjan malli	205
Ryhthiliikkeelle on tilausta.....	209
Petoskolmion kulmiin vaikuttaminen.....	212
Hyvä valvonta suojelee myös yksilöä.....	216
Kriisi voi myös vahvistaa	217
Toimi nopeasti ja avoimesti.....	221
Epilogi: Pohjakosketuksesta uuteen elämään	223
Riskipelaaminen oli luontevaa	224
Häpeästä empatiaan	225
Sanastoa	227
Lähteet	231

ALKUSANAT

Miksi ihminen toimii sääntöjen vastaisesti, vaikka tietää, että se on väärin? Miten hän perustelee itselleen tekonsa vai tuleeko hän edes sen kummemmin ajatelleeksi toimiensa seurauksia? Entä miltä tuntuu tulla huijatuksi, petetyksi, toimia oikein samalla kun joku muu menee sieltä, missä aita on matalin? Miten yksilön tekemä väärinkäytös vaikuttaa ihmisiin hänen ympärillään, esimerkiksi työyhteisöön?

Huijarit ja väärinkäytökset kiehtovat, koska niistä puhuminen nostaa esiin edellisten kysymysten lisäksi pohdintaa rehellisyyden ja epärehellisyyden rajoista sekä siitä, olisiko pieni vilunkipeli itse kullekin mahdollista, jos tilaisuus koittaisi, eikä seurauksista tarvitsisi välittää. Moni myös pohtii, miten toimisi huijarin tavatessaan: lankeaisiko tämän pauloihin vai toisiko petoksen päivänvaloon.

Huijarien Suomi sai alkunsa Vaasan yliopiston professori Annukka Jokipiin laskentatoimen alan tutkimushankkeesta, jossa on kerätty kansalaisilta kokemuksia väärinkäytöksistä. Tutkimuskyselyyn tuli runsaasti vastauksia, joiden perusteella suomalaisten maine rehellisenä kansana asettuu täysin uuteen valoon. Pienimmät välistävedot ovat työpaikan omaisuuden varastamista, esimerkiksi vessapaperin tai kynien viemistä kotiin.

Suurimmillaan petokset ovat kymmenien, jopa satojen tuhansien eurojen kavalluksia ja vakavia laiminlyöntejä esimerkiksi kirjanpidossa. Tässä kirjassa nostamme kyselyn aineistosta esille kiinnostavia tapauksia. Käymme myös läpi joitakin julki-suudessa kuohuttaneita väärinkäytöksiä, kuten Cargotecin miljoonaluokan rikoksen, Pyynikin munkkikahvilan työntekijän tekemän huijauksen sekä VTV:n toimintaan liittyvän luottamuspuolan.

Lisäksi olemme tehneet kirjaa varten lisähaastatteluita, joissa kuullaan väärinkäytösten uhreja ja tekijöitä sekä väärinkäytöksiä työkseen tutkivia asiantuntijoita. Kyse ei ole ainoastaan taloudellisista tappioista, vaan elämän, arvojen ja ihmisuhteiden järkkymisestä, joka pahimmillaan voi viedä terveyden. Yksilönsuojan ja tapausten arkaluontoisuuden vuoksi osa aineistosta on esitetty nimettömänä. Oman tarinansa kertoneiden nimet on muutettu, eikä näissä tapauksissa mainita tapahtumiin liittyviä organisaatioita tai työpaikkoja.

Väärinkäytöstarinoinhin kannattaa luonnollisesti suhtautua terveen lähdekriittisesti, koska olemme kuulleet asiassa vain yhtä osapuolta emmekä voi todentaa, onko kerrottu täysin totta. Silti niistä voi lukea vastaajien turhautumisen, joka monella kietoutuu epäreilouden kokemuksen ympärille: miksi toiset saavat hyötyä sääntöjä rikkomalla ilman että he joutuvat siitä vastuuseen, kun toiset jatkavat rinnalla rehellistä puurtamistaan?

Näiden tavallisten suomalaisten kokemukset ansaitsevat tulla laajempaan tietoon kuin vain alan ammattijulkaisuihin. Tämä kirja on tarkoitettu kenen tahansa aiheesta kiinnostuneen lukemistoksi ja oppaaksi väärinkäytösten havaitsemiseen ja ennaltaehkäisyyn. Meidät tekijöinä yllätti se, miten yleisesti yhteisöissä kuvitellaan, että väärinkäytöksiä tapahtuu muualla,

mutta ei omassa organisaatiossa. Todellisuudessa väärinkäytökset useimmiten eivät vain ole tulleet yhteisössä esille, ja niiden huomaaminen voi olla suuri järkytys.

Kirja on jaettu kahteen osioon. Ensimmäisessä pohditaan, miksi ihminen yksilötasolla toimii vilpillisesti, ja miten hän oikeuttaa tekonsa itselleen. Esittelemme myös joitakin varoitusmerkkejä, jotka ovat tyypillisiä väärinkäytöksen tekijälle. Toisessa osassa käsitellään väärinkäytösten vaikutuksia yhteisöihin. Kuulemme väärinkäytöksiä ammatikseen tutkivien ajatuksia ja kokemuksia työuransa varrelta. He myös antavat neuvoja väärinkäytöksen havainneelle. Usein epärehellinen toiminta jää piiloon, koska sen huomannut ei kerro epäilyistään. Entä mitä voisimme tehdä, jotta petoksille ei olisi niin paljon tilaa?

Kirjassa on mukana runsaasti esimerkkejä, jotka on poimittu suoraan tutkimuskyselystä. Aiheeseen liittyvät tietoisuuskartat tarjoavat tiivistettyä tietoa petosten maailmasta sekä ohjeita väärinkäytösten varalle.

Toivomme, että tämä kirja avaa keskustelun arkipäivän väärinkäytöksistä ja antaa eväitä niiden kohtaamiseen. Kiitos kaikille kyselyyn vastanneille ja haastatelluille rohkeudestanne!

Annukka Jokipii ja Nadia Paavola

OSA I

YKSIÖ

MILTÄ PETOS TUNTUU?

Väärinkäytösten ja talouspetosten tutkimuksessa keskitytään usein rahallisiin tappioihin, joko suoriin tai välillisiin. Kuitenkin väärinkäytökset sekä niiden syyt ja seuraukset ovat mitä suurimmassa määrin inhimillisiä. Ihminen on rakentanut järjestelmän, joka perustuu yhteisille säännöille ja luottamukselle, ja ihmisen mielestä on ollut mielekästä määritellä asioille vaihdanta-arvo. Elämme rakentamamme järjestelmän mukaan. Pyristelemme päivästä toiseen saavuttaaksemme riittävästi asioita, joilla on vaihdanta-arvoa: palkkaa työstä, ruokaa, autoja, älypuhelimia – kaikkea sellaista, joka saa meidät tuntemaan olomme turvalliseksi. Koska nämä hyödykkeet eivät jakaudu yhtä tasaisesti jokaiselle ihmiselle, opimme kaipaamaan lisää asioita ja kenties kadehtimaan niitä, joilla on enemmän kuin meillä itsellämme. Osa oppii myös, että jos näitä arvokkaita asioita voi saada helpommin kiertämällä sääntöjä kuin noudattamalla niitä, tilaisuus kannattaa hyödyntää. Ainakin, jos ei pelkää jäävänsä kiinni tai on valmis kärsimään sääntöjen rikkomisen seuraukset.

On myös yhteisöjä, joissa sääntöjen kiertäminen on yleinen tapa. Sääntöjä saatetaan pitää liian tiukkoina tai työn ja siitä saatavan palkkion suhde ei ole tyydyttävä. Silloin yksilö voi

kokea, että hänen on parempi tehdä kuten muut, vaikka se tarkoittaisi huijaamista tai pientä vilunkia. Yksi esimerkki tällaisesta tapauksesta on tämän kirjan toisessa osassa, jossa kerrotaan laivan baarimestarina työskennelleen Mikan tarina.

Vaasan yliopiston laskentatoimen alan tutkimushankkeessa on vuodesta 2017 alkaen kerätty verkkokyselyllä kansalaisten kokemuksia yrityksissä tapahtuneista väärinkäytöksistä. Vastauksia kyselyyn oli tullut 194 vuoteen 2020 mennessä, ja noita vastauksia on käytetty tämän kirjan aineistona. Kyselyn lisäksi olemme tehneet syvähaastatteluja, joissa väärinkäytöksiä pystyttiin avaamaan lisää. Aineistossa on mukana sekä heitä, jotka kertovat muiden tekemistä vääryyksistä, että ihmisiä, jotka ovat itsekin toimineet jollain tavalla väärin. Osa vastaajista myös pohti tekojaan ja niiden merkitystä sekä vaikuttimia tekojen takana. Vaikka toiminta tiedettiin vääräksi, sille löytyi usein omasta mielestä perustelu ja oikeutus.

Voi olla vaikea hyväksyä, että aivan tavalliset ja hyvät ihmiset tekevät myös pahoja asioita, eli tekevät väärin. Eettisesti kestävään yritystoimintaan erikoistunut Niina Ratsula pureutuu tähän ongelmaan kirjassaan *Oikein toimimisen kulttuuri* (2019). Kirjassa hän toteaa, että valtaosa ihmisistä jakaa samantapaiset perusarvot eikä haluaisi tietoisesti toimia niitä vastaan. Kuitenkin paineen alla he tekevät valintoja, jotka eivät aina kestä eettistä tarkastelua.

Paineet syntyvät paitsi yrityksen kulttuurista eli siitä, miten on tapana toimia, myös tätä laajemmasta sosiaalisesta dynamiikasta. Tällä Ratsula tarkoittaa käytäntöjä ja ilmapiiriä, joiden vallitessa työntekijät toimivat: tällaisia voivat olla esimerkiksi pelolla johtaminen, nöyryyttävä palaute ja arveluttavat tavoitteet. Jos työpaikalla esimerkiksi korostetaan tuloksia yli kaiken,

voi niihin pääsemisestä muodostua lähes pakkomielle, jonka tavoittelussa tarkoitus pyhittää keinot. Yhteisön kulttuurisella koodilla ja sosiaalisella dynamiikalla on paljon merkitystä sen kannalta, valitseekeo ihminen kaidalla polulla pysymisen vai päättääkö hän kiertää sääntöjä.

Väärinkäytökselle altistavia tekijöitä on paljon, samoin kuin tapoja, joilla ihminen järkeilee itselleen, että hänen toimintansa ei oikeastaan olekaan kovin tuomittavaa. Näihin tekijöihin ja oikean ja väärän välillä puntarointiin syvennymme myöhemmin esimerkkihenkilö Lauran kautta. Käsittelemme myös hyvän huijarin reseptiä, yksilön psykologista prosessia väärinkäytöksessä sekä organisaation varoitusmerkkejä. Varoitusmerkit ovat enteitä, joiden perusteella organisaatioissa kannattaa olla erityisen tarkkana, koska ne kertovat kohonneesta väärinkäytösten riskistä.

Ihmisellä on siis jonkinasteinen taipumus perustella itselleen, että sääntöjen rikkominen on tietyissä tilanteissa ainakin melkein sallittua. Yhteisön jäsenen päätökset eivät kuitenkaan koske vain häntä itseään, vaan niillä on vaikutusta myös muihin. Yhden ihmisen eettiset valinnat vaikuttavat koko yhteisön sijoittumiseen oikein tai väärin tekemisen asteikolle. Petos ei tapahdu tyhjiössä, joten väärinkäytöksellä on aina joko suora tai välillinen yhteisöllinen vaikutus.

Ensimmäisenä kuulemme Jussin tarinan, jossa liikekumppanin häikäilemätön toiminta johti lopulta uupumiseen ja perhekriisiin. Jussi oli mukana start up -yrityksessä, johon sijoitti runsaasti aikaa, vaivaa ja rahaa. Liikekumppanin epärehellisyys tuli hänelle yllätyksenä, koska hän itse toimi hyvässä uskossa ja sääntöjä noudattaen.

JUSSI: ELÄMÄ PELISSÄ

Jussi perusti vuonna 2010 teknologiayrityksen yhdessä Mikon kanssa. Jussi oli tavannut Mikon ollessaan IT-alan yrityksessä myyntipäällikkönä. Mikko oli ollut hänen asiakkaansa, ja miehet olivat tutustuneet vähitellen toisiinsa. Heillä virisi idea omasta yrityksestä, jossa käytettäisiin uutta teknologiaa ennennäkemättömällä tavalla. Aika tuntui olevan oikea, ja markkinarako oli valmiina.

Harmi kyllä Mikolla oli ongelmia luottotietojen kanssa. Koska hän kertoi asiasta avoimesti, Jussi ajatteli, että asian kanssa kyllä pärjättäisiin. Yritys sai Finnveran rahoituksen, ja Mikon luotto-ongelman takia papereihin pantiin Jussin nimi. Kuitenkin Mikolla oli omistuksessaan 55 prosenttia yhtiön osakkeista ja Jussilla 34 prosenttia.

Pian asiakkaita alkoi tulla, ja uudella firmalla meni lujaa. Paikkakunnalla muitakin sijoituksia omistava miljonääri Ville halusi olla mukana kuuman uutuuden tuotannossa ja sijoitti yritykseen 250 000 euroa. Pian yrityksellä oli kuusi työntekijää Jussin ja Mikon lisäksi. Jussi vastasi myynnistä ja matkusteli työnsä puolesta paljon, muun muassa Japanissa esittelemässä uutuustuotetta. Asiakkaat halusivat ottaa järjestelmän käyttöön, kauppa siis kävi.

”Vaikka möin tuotetta paljon, tuntui, että rahat olivat aina loppu”, Jussi muistelee nyt.

Jokainen pienen start up -yrityksen työntekijä sai palkkaa saman verran, 2 500 euroa kuukaudessa, ja tarkoitus oli korottaa palkkoja, kunhan kassavirta kasvaisi. Kävi kuitenkin toisin päin: rahaa ei ollut, ja miljonääri-Ville joutui sijoittamaan lisää rahaa firmaan. Jussista alkoi tuntua tukalalta.

”Sehän näytti siltä, että minä reissaan, mutta rahat menevät muualle. Tai että en saa myyntimatkoilla mitään aikaan. Onneksi minulla ei ollut firman luottokorttia, ja kaikista menoista oli kyllä tositteet.”

Suuremman osuuden omistava Mikko järjesti palavereita rahaa sijoittaneen Villen kanssa ja selitti asiat parhain päin. Palaverit olivat aina silloin, kun Jussi oli työmatkalla. Aluksi tämä ihmetytti Jussia, mutta lopulta hän tajusi, että se oli osa Mikon peliä, jonka hän vielä oppisi tuntemaan.

Sitten Jussi muutti uuteen taloon. Aitanaapuri paljastui yllättäen heidän firmansa kirjanpitäjäksi. Sitä ennen Jussi ei ollut tavannut kirjanpitäjää kertaakaan, ja hän halusi toki tutustua tähän.

”Yhtäkkiä Mikko alkoi paniikissa inttää, että kirjanpitäjä pitää vaihtaa. Hän tajusi, että jos tutustun kirjanpitäjään, voin saada tietooni asioita, jotka minun tieteenkin olisi jo pitänyt tietää.”

Jussin onneksi sijoittaja Ville oli ostanut koko kirjanpito-firman eikä halunnut vaihtaa kirjanpitäjää. Yritys alkoi kuitenkin jo ajautua kriisiin. Kassa oli lähes tyhjä, ja Tekes eli nykyinen Business Finland teki arvion yrityksen elinkelpoisuudesta. Edelleen näytti siltä, että tuotteelle oli olemassa hyvät markkinat. Tästä rohkaistuneena Ville sijoitti startupiin vielä lisää rahaa.

”Siinä vaiheessa olin ollut useamman kuukauden joko kokonaan ilman palkkaa tai huomattavasti pienemmällä palkalla kuin minulle olisi kuulunut. Mikko kävi päivittelemässä tilannetta minulle, vaikka tiesi tasan, missä mennään.”

Nyt Villeltäkin loppui kärsivällisyys. Hän totesi, että jokin tässä nyt mättää, ja halusi tavata molemmat yhtiökumppanit yhtä aikaa. Siihen saakka Jussi ja Ville eivät olleet koskaan tavanneet kunnolla. Ville ehdotti myös, että yritykseen otettaisiin uusi toimitusjohtaja, joka katselisi asioita tuoreesta näkökulmasta. Mikko oli ymmärrettävästi tästä huolissaan.

”Hän puhui, että uusi toimitusjohtaja aikoo tulla ja kaapata koko firman. Jälkeenpäin ajatellen hän oli silloinkin hirveän manipuloiva”, Jussi pohtii.

Vähintään 36 000 euron petos

Uusi toimitusjohtaja aloitti kuitenkin työssään ja ryhtyi heti käymään läpi kirjanpitoa. Epäilykset heräsivät, kun tileiltä löytyi epämääräisiä nostoja. Silloin Jussi oli todella onnellinen, että hänellä ei ollut yrityksen luottokorttia eikä pääsyä yrityksen verkkopankkiin. Tämän ansiosta hän sai heti puhtaat paperit, koska ei olisi mitenkään voinut olla ylimääräisten nostojen takana.

”Ainoastaan ensimmäisten 14 kuukauden aikana olin saanut kilometrikorvauksia ja päivärahoja, ja niitäkin oli vain 1 400 euron edestä. Saman ajan kuluessa Mikko oli muun muassa palkannut yhdeksäsluokkalaisen poikansa meille kesätyöhön, jonka sisällöstä en itse tiennyt mitään. Tästä kesätyöstä oli pojalle maksettu 3 600 euron palkkaa. Mikko oli myös nostanut

oman palkkansa 9 000 euroon kuukaudessa vain ilmoittamalla sen tilitoimistoon.”

Palkankorotus olikin tullut Mikolle tarpeeseen. Hän oli ottanut yritykseltä henkilökohtaista lainaa kymmenien tuhansien eurojen arvosta. Nyt hän kertoi maksavansa lainaa takaisin joka kuukausi nostamalla vain 2 500 euroa palkkaa, kun hän olisi voinut nostaa 9 000 euroa. Jussista tämä on todella törkeää, koska näin menetellessään Mikko antoi ymmärtää, että hän teki suorastaan hyväntekeväisyyttä, kun nautti niin pientä palkkaa. Kuitenkin muut yrityksen työntekijät saivat edelleen samaista 2 500 euron kuukausipalkkaa, ja Jussi sinnitteli jopa ilman tuotakaan korvausta.

”Mikko teki myös paljon ulkomaanmatkoja vapaa-ajallaan, kävi muun muassa kaksi kertaa perheensä kanssa Yhdysvalloissa, ja ne matkat menivät firman piikkiin. Myös televisioita ja pelikonsoleita oli hankittu omaan käyttöön yrityksen nimiin.”

Edelleen Mikko vähätteli tilannetta. Jos tilikirjoista tuli puhetta, hänelle tuli kiire palaveriin, tai sitten hän loukkaantui henkilökohtaisesti ehdotuksesta käydä tilejä läpi. Jussikin oli kahden vaiheilla: oliko sittenkin kyse vain hänen omasta epäluuloisuudestaan?

Kun tilejä sitten käytiin läpi, alkoi kiistatta näyttää siltä, että Mikko oli käyttänyt yrityksen rahoja väärin ja että kassavaje oli hänen syytään. Lopulta kävi ilmi, että Mikko oli tavalla tai toisella varastanut yrityksen rahoja noin 86 000 euroa, joilla hän oli maksanut aiemmista yrityksistään ottamiaan velkoja takaisin. Jussi arvelee, että luultavasti todelliset vahingot olivat paljon suuremmat, mutta kaikkia summia ei voi todentaa tilikirjoista. Lisäksi yrityksen tuotekehitys käytännössä polki

paikallaan kassavajeen takia. Tuote kävi edelleen kaupaksi, mutta jatkokehittelyä ei pystytty toteuttamaan toivotulla tavalla.

”Syytän itseäni”

Sijoittaja Ville oli pumppanut yritykseen niin paljon rahaa, että hänen omistuksensa oli vähitellen noussut yli 50 prosentin. Nyt hän osti koko osakekannan ja lunasti loppuvelan itselleen. Kaupassa yritys sulautettiin osaksi Villen aiempia liiketoimia.

Koska Ville halusi pitää huolta liiketoimiensa maineesta, hän ei nostanut asiasta oikeusjuttua, vaikka taloudelliset menetykset olivat suuret. Jos yhteistyökumppanit olisivat saaneet tietää, että häntä oli huiputettu, imagon kärsimisestä olisi voinut seurata vielä suurempi taloudellinen haitta kuin Mikon tekemästä huijauksesta oli koitunut.

Mikko pääsi siis kuin koira veräjästä. Jussin mukaan hän itse kärsi tilanteesta eniten, koska oli sinnitellyt töissä pitkään ilman kunnollista palkkaa ja uhrannut yrityksen kehittämiselle vuosia elämästään. Tiukka taloudellinen tilanne oli kiristänyt hermoja ja vaikuttanut jopa perheeseen ja parisuhteeseen.

”Kotona oli juuri aloitettu remonttia, joten myös vaimolla alkoi pinna kiristyä. Hänen työnsä turvin pärjäsimme, mutta totta kai tämä vaikutti vaimon omankin yrityksen menestykseen. Jos jotenkin pystyisin korvaamaan vaimolle ne vuodet, joina hän joutui kantamaan kaiken, tekisin sen heti. Jos olisin ollut yksin siinä tilanteessa, se ei olisi harmittanut niin paljon. Mutta se vaikutti niin monen ihmisen elämään”, Jussi kertoo.

Hän lähti yrityksestä lopulta vuonna 2016. Meni vielä pari vuotta ennen kuin hän pystyi kunnolla käsittelemään tunteitaan.

Sitten ne ryöppöivät pintaan voimalla. Iski valtava uupumus, kun hän tajusi, mistä kaikesta oli selvinnyt ja mitä oli ollut vähällä menettää.

”Olen joutunut rakentamaan kaiken uudelleen alusta omalla työlläni ja maineellani. Nyt minulla on uusi yritys, ja olen saanut kiinni menetetyt kaksi vuotta urastani.”

Jussi on myös pohtinut, miten Mikko oikeutti toimintansa itselleen.

”Uskon, että hän kokee tulleen joskus kaltoin kohdelluksi. Ehkä hän ei saanut nuorena jotain tarvitsemaansa ja katkeroitui ihmisenä. Lisäksi näytti siltä, että hän ei koe omantunnon tuskia tapahtuneesta. Jotenkin uskon, että hän pystyi oikeuttamaan tekonsa ajatteleamalla, että häntä tässä on todellisuudessa huijattu.”

Myöhemmin Jussi on kuullut myös muiden kokemuksia Mikon toiminnasta. Kävi ilmi, että Mikko ei pelannut ensi kertaa omaan pussiinsa, vaan hänellä oli ollut samantyyppisiä vedätyksiä myös aiemmin.

”Minun olisi pitänyt olla tarkempi ja katsoa, kenen nimi on missäkin paperissa. Siitä syytän nyt itseäni. Mutta vaikka on ollut rankkaa, ja monenlaiset ajatukset pyörivät mielessä, elämä jatkuu. Tiedän tapauksia, joissa avioparille on tullut ero ja mies on yrittänyt jopa itsemurhaa. Ne ovat sellaisia juttuja, joita kenenkään ei pitäisi kokea toisen töppäilyjen ja rikosten takia.”

KORUTTOMIA KERTOMUKSIA SUOMALAISISTA YRITYSHUIJAJUKSISTA

”Se hetki oli nöyryyttävä. Hänet oli irtisanottu, ja syynä oli, että hän oli huomannut yrityksessä törkeitä väärinkäytöksiä.”

Kurkistus suomalaisten yritysten ja organisaatioiden puhtoisen maineen taakse paljastaa, että väärinkäytöksiä tapahtuu enemmän kuin kenties haluamme myöntää.

Annukka Jokipiin ja Nadia Paavolan Huijarien Suomi on kuvaus suomalaisesta työelämästä, jossa tilaisuus voi tehdä varkaan. Kirjassa rohkeat suomalaiset kertovat, miksi joku syyllistyy väärinkäyttöön ja mitkä seikat ovat varoitusmerkkejä epärehellisestä toiminnasta.

Organisaatioissa tapahtuvat väärinkäytökset vaikuttavat työyhteisöön, yrityksen kilpailukykyyn ja koko yhteiskuntaan. Juuri voimaan tulleen lain mukaan organisaatioiden täytyy tarjota väärinkäytöksiä havainneille turvallinen ilmoituskanava. Kirja antaa esimakua siitä, millaisia tapauksia whistleblowing-kanavan kautta voi olla odotettavissa.

Annukka Jokipii (s. 1975) toimii laskentatoimen professorina ja hänen erityisalueenaan on sisäinen valvonta ja tarkastus.

Nadia Paavola (s. 1975) on pitkän linjan toimittaja, joka työskentelee tällä hetkellä freelancerina.

ISBN 978-952-382-661-8

99.1

docendo.fi

DOCENDO

